
MÉRLEGEN

Művészet és politika

A magyar társadalmi fejlődés sajátos hagyománya, ma is egyik jellemző vonása a politika és a – nemzeti önismeret egyik forrásaként értelmezett – művészet szoros kapcsolata, kölcsönhatása. Természetes, hogy a konszolidált, problémamentesebb időszak tükörképe, visszhangja is kiegyensúlyozottabb. Az eredmények nagyjában-egészében önmagukat igazolják, s tudatosításuk követelményei, a mindenkori továbblépés szükségletei, inspirációi halkabban, türelmebben fogalmazódnak meg. Nyilvánvaló, hogy a még teoretikusan is erősen leegyszerűsített összefüggés a gyakorlatban jóval bonyolultabban érvényesül, s eleve nagyobb az aszinkronitás veszélye, ha maga a valóság válik ellentmondásosabbá. Az elmúlt évek növekvő feszültségei, szaporodó gondjai, politikai hullámverései az érzékeny reakcióképességű művészet szférájában nem ritkán túldimenzionáltak ábrázolhatnak, s a szakmainak, esztétikáinak tetsző – kivált irodalmi – vitákból egyre gyakrabban szűrődnek ki társadalompolitikai, ideológiai természetű kérdések, sőt disszonáns hangok is.

A művészeti közélet effajta – ráadásul önkényesen kiemelt – jelenségeit csak komplex megközelítésben, az okozati viszonyok rendszerében lehet reálisan értékelni. Ilyen szellemben, az őszinte számvetés, a tájékoztatás, az orientálás szándékával szerkesztette kötetbe *Agárdi Péter* az 1977 és 1983 között megjelent művészetpolitikai tanulmányokat, dokumentumokat, melyek így együtt, egy olvasatban a le-

hető legteljesebb képét adják a művészet és társadalom egyre szélesedő, de kanyarokkal, zsákutcákkal is teli találkozási övezetének.

A kötet szerkesztési koncepciója történelmi szemléletű. Az igényesen válogatott írások, beszédek nemcsak az évtizedforduló-környéki helyzetről tudósítanak, hanem az 1958-as művelődéspolitikai irányelvekre visszautalván, lényegében egy negyedszázadnyi távlatban idézik meg az MSZMP művészetirányítási elveit és gyakorlatát. Bár a művészet átfogó elemzését – a tudománytól, a közoktatástól és a közművelődéstől eltérően – a Központi Bizottság ez ideig még nem tűzte napirendjére, a Politikai Bizottság 1977-es állásfoglalása, a XII. kongresszus és az azóta végzett munkát értékelő központi bizottsági határozat, valamint az országos ideológiai konferencia – mint autentikus források – nyomán a művészetpolitika a párt művelődéspolitikájának, tágabban, általános politikájának részeként értelmeződik a könyv lapjain. Így ehelyütt is kifejezésre jut, megerősítést nyer, hogy a párt, a szocialista állam – a lenini kulturális forradalom folyamatában – alapvető feladatának tartja a kultúra demokratizálását mind az alkotás, mind a befogadás területén. Céljainak megfelelően elsősorban a marxista világszemléletű, szocialista elkötelezettségű, pártos művészetet támogatja, ugyanakkor a szövetségi politikából eredően teret enged olyan művészi törekvéseknek is, amelyek egyéb értékeik révén hasznosulhatnak a társadalomban. Ellenzi és indokolt

esetben adminisztratív eszközökkel is megakadályozza a szocializmusellenes, antihumánus, a társadalmilag adekvát erkölcsi értékrendet sértő művek nyilvánosságát. A művészetpolitika biztosítja a művészi alkotó munka és a kísérletezés szabadságát; ízlés- és stíluskérdésekbe nem avatkozik. A művészeti élet befolyásolásában fontos szerepet szán az alkotóműhelyek önállóságának és felelősségének. Fő módszerként az eszmei, politikai orientációt, a nézeteket ütköztető, tisztázó szándékú eszmecseréket alkalmazza. Nélkülözhetetlennek tartja az érintkezést más népek művészetével. Különös gonddal ápolja a Szovjetunió és a többi szocialista ország, illetve a világ haladó művészetéhez fűződő kapcsolatokat.

A kötetben közzétett dokumentumok, illetve tanulmányok egybehangzóan úgy foglalnak állást – ha nem is mindig direkt módon –, hogy a művészetirányítás alapelvei beváltak. A kortárs művészet kiemelkedő értékeit a szocialista eszmeiségű alkotások jelentik. A progresszív szellemiségű művek széles körben váltak ismertté és elismertté. Kibővült a párt politikai irányvonalával egyetértő, azt támogató alkotók köre. A kedvező légkörben a művészi módszerek és stílusok gazdag változatossága jött létre. A tapasztalatok, az érvek alapján logikus – az ugyancsak általánosnak tekinthető – következtetés: biztosítani kell a gyakorlat által igazolt politikai elvek, módszerek folytonosságát.

A stabilitást kiegészítendő vetődik fel a megújulás szükségessége is, melyet legalább két – felettébb összetett – szempont indokol. Egyrészt a deklarált tézisek, törekvések megvalósítását ellentmondások – többek között az irányítás következtelenségei – akadályozták mind az alkotói folyamatban, a művészeti, kritikai tevékenységben, mind az igénykeltő, ízlésnevelő közművelődési funkciók differenciált érvényesítésében. Másrészt az

utóbbi években jócskán megváltoztak, megnehezültek a társadalomépítés – s ezen belül mindennemű alkotó munka – objektív feltételei, külső és belső körülményei, számos várakozás, reménykeltő elképzelés egyáltalán nem vagy csak részben valósult meg. Ezek az okok együttesen torzulásokhoz vezettek, diszharmonikus reflexiókat is kiváltottak. Amíg ugyanis a politikában – s a közgondolkodásban is – a bizonyítás vágya munkál, a tiszta lelkiismerettel vállalt felelős helytállás szándéka a legerősebb motiváció, bizonyos művészeti berkekben terjed a kiábrándultság, a passzivitás, a rezignáció, rosszabb esetben a cinizmus, a nihilizmus, az eredmények és az erőfeszítések értelmének megkérdőjelezése, tagadása, elmélyülni látszik az úgynevezett nemzeti sorskérdéseket megoldani nem tudó – vagy nem akaró – „beteg lelkületű ország” tudata. Az tolerálandó, hogy a művészet ma jobban polarizálódik, mint eddig bármikor, hiszen a valóság is sokszínűbb a megszokottnál. Az is természetes, hogy a művészet – elhivatottságának megfelelően – tükröt tart a társadalom elé s érzékelhetővé teszi a valós hibákat, fogyatékoságokat, keresi a megoldásokat; furcsálható viszont, hogy a tényfeltárás különös módon csak a bajokra, a meghökkentő fonákosságokra korlátozódik és érzéketlen marad a pozitív jelenségek, a további munkához erőt adó, kedvező tendenciák iránt.

A kötet a XII. kongresszus határozata szellemében azt a gondolatot erősíti, hogy *„népünk műveltségének emelésében megtisztelő, felelősségteljes és semmi mással nem pótolható szerepük van az íróknak, művészeknek”*. E küldetés lényege a tanulmányok egyikében elméletileg is megfogalmazódott: *„A művészetnek értelme van, de nem közvetlen baszna. És ezért kell az embereknek, akkor is, ha nem kívánják, nem ezt kívánják. Objektíven kell az embereknek, mert a műalko-*

tásoknak végső soron egyetlen dolgot kell szolgálniuk – ha ugyan azt szolgálni lehet – : a szabadságukat. Felszabadítva az egyéni lét korlátai közül, a név nélküli szfinkszek okozta félelmekből, a köznapi szűkösségből”. Az írásokból kiviláglik: a politikai irányítás tudatában van annak, hogy nem könnyű feladat az elvárásoknak megfelelni, bonyolult korunkat hitelesen ábrázolni. Mégis – vagy éppen ezért – azt várja a művésztől, hogy ne elégedjenek meg a felszínes általánosításokkal, ne partikuláris érdekeket képviseljenek, ne a múltó formai divatot, az elvont ideálokat kövessék, ne a befelé fordulást válasszák, hanem a múlt és jelen eredményeinek és gondjainak arányos bemutatásával, minden emberi érték realista ábrázolásával segítsék a szocialista fejlődést, az értelmes élet kialakítását. Az a művész, műhelyvezető, kritikus jogosult társadalmi elismerésre és támogatásra, aki úgy vállalja meg önműveit, hogy együttérez a tömegekkel, a küzdelmet is vállalja értük, akinck ars poeticája közösségi ihletésű. Következetesség, nagyobb aktivitás az elvek gyakorlati megvalósításában, rugalmasság a konkrét társadalmi feltételekhez, körülményekhez való alkalmazkodásban: mint az élet minden területén, az ideológiai munkában, a művészetpolitikában is erre terelődnek most a hangsúlyok. „A szocialista Magyarország kultúráját, szellemi életét nagy tradíciói, kiváló képességei alkalmassá teszik, belső bajlomban arra predesztinálják, hogy barcotasára legyen a társadalomnak a rá váró, nem egyszerű küzdelmekben. A kulturális politikának nem lehet fontosabb dolga, mint, hogy szélesítse és egyengesse ennek útját. S nem lehet kétséges, hogy ezt a jövőben is, a megváltozott feltételek között is teljesíteni fogja, mint ahogy teljesítette az utóbbi évtizedekben.” Általános érdek, hogy a művészet és a politika

kapcsolata a következőkben ilyen módon alakuljon.

E sommásan megidézett gondolatok csak a kötet tartalmi vázát alkotják, fő mondanivalóját kísérlik meg tolmácsolni. A körvonalazott központi témakörök mellett jól elkülöníthető tematikai egységet alkotnak – egyebek közt – a művészi szabadság kérdéseivel, a kultúra és demokrácia összefüggéseivel, a film és az irodalom valóságképével, a párt értelmiségpolitikájával, a művészértelmiség és a társadalom kapcsolatával, a fiatal művészek helyzetével, a nemzetközi kulturális együttműködés alakulásával foglalkozó írások. A szerzők között a mai magyar politikai, ideológiai, tudományos élet jeles személyiségeit, kiemelkedő szakembereit találni. *Aczél György, Agárdi Péter, Almási Miklós, Ancsel Éva, Gyertyán Ervin, Kapitány Ágnes, Kapitány Gábor, Kádár János, Kormos Sándor, Kornidesz Mihály, Köpeczi Béla, Knopp András, Óvári Miklós, Pándi Pál, Pozsgay Imre, Rátkai Ferenc, Rényi Péter, Szerdabelyi István, Tóth Dezső, Vitányi Iván* neve így együttesen különösen sokatmondóan hangzik. A már jelzett dokumentumok mellett közzéteszi a kötet a pártosság, népiség, realizmus, illetve az anyanyelvi műveltség kérdéskörében született állásfoglalást, valamint *Lukács György* születésének jövő évi, 100. évfordulójára vonatkozó irányelveket.

E gyűjtemény lényegében második része az 1977-ben, *Művészetpolitikánk időszerű kérdései* címmel megjelent kötetnek, amely a XI. kongresszus határozatához kapcsolódva, a hetvens évek derekán született írásokból adott bő válogatást. Úgy tűnik: a folytatás sikerült jobban. Bár a józan mértéktartás a fő jellemzőjük, mégis izgalmasabbak, színvonalasabbak az újabb keletű tanulmányok. Minden bizonynyal azért, mert időközben az elemzés alapját jelentő politikai és művészeti élet is összetettebb, elevenebb

lett, több a vitás kérdés, az éles polémia.

A mielőbbi tisztázás szükséglete magyarázza a magyar könyvkiadásban ritkán tapasztalt, gyors nyomdai átfutást. A szerkesztői előszó 1983. december 1-én kelt, a legkésőbbben datált tanulmány pedig a *Társadalmi Szemle* idei januári számában látott első ízben napvilágot. Ehhez képest a könyv április végi megjelenése valóban rekordteljesítmény. A terjedelmében is tekintélyes kötetnek komoly szerepe lehet a napirenden levő művészetpolitikai állásfoglalás megalapo-

zásában, segítheti a XIII. kongresszusra való felkészülést, az ideológiai tapasztalatok, tanulságok összegzését, a teendők meghatározását. Elsősorban – mint ahogyan a szerkesztői szándék is véli – a politikai munkások, pártoktatók, propagandisták érdeklődésére tarthat számot, de társadalmi összefüggései, hatásai következtében ajánlható az értelmiség széles körei, de minden felelősen gondolkodó olvasó számára is. (Kossuth)

CSONGRÁDY BÉLA

Szó, zene, kép

Fodor András válogatott és új esszéi

Az elmúlt negyedszázadról készített röntgenképeit, százöt írását tömörítette hét fejezetbe a költő. A kötet címevel világos-csupaszon tudatva: költészetéről, zenéről, képzőművészetéről, a szellemi élet nagy jelenségeiről szólnak ezek az esszék. De nem a társ-művészetek divatos analógiáit, a területi jegyek alkalmi összecsengenését szolgálják. A mesterséges határok, a művészetek veszteségei, beszűkülései, omlásai nyomán támadt elválasztó falak Fodor számára (akár üvegből volnának) jól átláthatóak. Rögtön kijelenthetem, az „elme és szív szomjas kitartása” őt épp úgy jellemzi, mint e fél mondata *Németh Lászlót*. A filmművészet alkotóiról, a zenei élet nagy áramlatairól, a teremtő látás mestereiről szól könyve. A megigéző

szülőföldről, a hazai tájról; emberekről és tárgyakról. A műfordítás műhelyeiről. Pályatársairól. Géniuszok idézgetnek meg *Janus Pannoniustól* kezdve, a magyar nyelv teste-lelkeként megmutatott *Arany Jánoson* túl *József Attiláig*, *Fülep Lajosig*. A kötet első és utolsó mondata – nyilván véletlen – címert emleget. Ferrara koronás, indás címerét a kötet első mondatában említi Fodor. A négybástyás Castello, a d'Esték palotájának tövében Janus Pannonius nyomait kereste. S az írekről szólva a könyv zárómondata így tudósít: hárfá van az ország címerében. Nos, *Joyce* Ulyssesének helyszíncin járva, Fodor András többek közt a híres ír énekeseknek szánhatta figyelmét.

Takáts Gyulát például *Egryvel* iga-

zolja. Hat szó Takáts *Mézöntő* című verséből: Az öblök fényes, nagy sajtárjai... A fény említésétől függetlenül is csupa ragyogás ez a sor – írja verselemzésében. „Egry képeinek sugárzásából lehet olykor hasonló asszociációkra találni. Amikor például Szigliget kerek begyét úgy formázza, hogy a mázas zöld kúp egy dunántúli búbos kemencére emlékeztet.”

Mégsem egy „reneszánszműveltségű” költő másik (második?) arca derül ránk a könyv olvastán. Nem sokoldalú-ágának hatalmas és szép mellékterméke ez az esszévonulat. Hanem verseinek, a költő gyümölcsös-kertjének földje, napi küzdelmet kívánó talaja. A *gyökerek világa*. A költő munkáséletének naplója, figyelmének és tanúságtévő szándékának dokumentuma: kísérlet, józanul szakmai s gyakran mégis drámai kísérlet arra, hogy a dolgok igazi rendjük szerint legyenek megláthatók.

Fodor András – tréfásan megjegyezhetem, ugye? – szellemi életünknek mindig figyelő, jóakarató nyomozója, szerény, de fáradhatatlan „felügyelő”, aki az cseményeket látni, regisztrálni kívánja a művészi és emberi értékek védelmében. Tanú ő, pontos megfigyelő. Jelen van, amikor Németh László előveszi tárcájából *Gabriel Marcel* filozófus levelét, melyben az remekműként emlegeti az *Izonyt*, s Fodor „mutatja be” Némethnek *Schönberg Mózes és Áron* operáját 1965-ben, a nyolc évvel korábban már annyira óhajtott közös zenehallgatásuk (házimuzsika!) pótlására. Jelen van a kortársak zeneestjein, elhallgatott kiállításokon, filmbemutatókon, mindig türelmes olvasója pályatársainak: *Liszt Ferenc* pártfogó alkátát juttatja eszünkbe. De tudnivaló: tevékenysége pátosztalan, csendes, nélkülözi az adakozás gesztusát, inkább a magától értetődő szolgálatban testesül meg.

Ha a gyökerek világa ez a könyv, hát kiderülhet, hogy Fodor verseinek közösségteremtő missziója fakadhat

például ebből: Kaposmérőn az iskola legjobb hangú zsolttárosa állt párba a billentyűsor két oldalán, előénekesként diktálva az orgona hatalmas, világoskék hangszekrényének... Bámulatos távolságokat old közelívé, nagy feszültségű ellentéteket szelidít meg tudatunkban.

Kitart makacsul „a különféle értékek szimultán becsülhetősége” mellett. Nemcsak *Kodály*ról ír; *Nono* és *Lutoslawski* zenéje is ösztönzi őt, *Bartók* és *Stravinsky* külön-külön kötetnyi mondanivalóra készíti s ők esszéiben is visszatérő, fontos témái maradnak. Stravinsky és Schönberg ridegen élt egymás mellett Los Angelesben; nem az „emlékezés” – Fodor agysebészre jellemző pontossága, ahogy emberek és művek funkcióját felfogja és megérteti velünk: ez oldja békévé az egymásnak feszülő nemes (és kevésbé nemes!) erők indulatait. Már 1947 nyarán, az Eötvös-kollégium felvételi vizsgáján rácsodálkozott Fodor Andrásra egyik professzora: szerethető-e József Attila, Illyés, Németh László egyformán, hiteles szeretettel?! Igen, Fodor személyes hitellel szólhat *Pilinszky* márványsúlyos ígéről, *Nemes Nagy Ágnes* verseiről és esszéiről: a „rendkívül szövevényes, szórétűen tömör, pulzáló életjelenségről” – a versről, s a költői képről s vers-tani vitákról. *Kormos*ról szólva a testvéri tanú szeretetével méltathatja „a ritmusok szökdelő vidámságát, a nyelv kópésan eleven, vaskosat tündéribé oldó háját” s elemezheti a *Ház Normandiában* című *Kormos*-vers *Trisztán* és *Izolda* párhuzamait. Témája lehet a bolgár költőtárs *Nino Nikolov* és *Philip Larkin*, akinek költészetéhez az angol, a magyar zene és költészet vonzásában élt zenetudós barátja, *Colin Mason* kalauzolta el. És írhat a magyar előadóművészről, *Sándor Juditról*, aki *Erkel Dózsa*-jának románcát énekelte: a nemesen konduló bánatot, a hazafias érzésnek szépséggé testesülését!

Fodor András szó, zene, kép azonos jeleit olvassa, hallja, látja; eszszéi nyomán hihetjük, hogy egy-egy remek verssor, festmény, dallamív (amennyire képességünk, figyelmünk engedti) a teljesség küszöbére visszahúzza bennünket.

Valamennyi esszében a költő adja mértékül értéklelő örömeit, s a torzítások, megkisebbitések okozta szenvedéseit. Jó eszközeink ezek, hogy mindig átigazítandó gondolkodásunk,

értékrendünk a valóságnak megfelelőhessen. Fodor gyakran szeretne (*Agb Istvánt* és másokat emlegetve példaként) könnyíteni „az irodalmi köztudat késedelmes lelkiismeretén”. De Fodor András méltán dicsért költészetének eddig még nem jól fölismert jelentősége, szépsége példát maga is szótlánul kínál: akinek van rá füle, hallja meg! (Szépirodalmi)

CZIGÁNY GYÖRGY

Közkatonák emlékezete

Simor András: és voltak boldog békeidők

Sokféle történelemkönyvet olvastam már. Kis- és nagydiákoknak szólót, felnőtt érdeklődőknek írtat, őszintét és szándékosan félremagyarázót, idézetekkel teletűzdeltet és a szerző „zsenialitását” csillogtatni igyekvőt, képek, rajzok, térképek és grafikonok seregének felvonultatásával operálót, s csak szövegre hagyatkozót. Olyant azonban, mint Simor András *és voltak boldog békeidők* című kötete, még nem. Ez a *Zrínyi Katonai Kiadónál* megjelent kötet, ha akarom, történelemkönyv egy adott korszakra vonatkozóan, s ha akarom, az író új verseskötete. Illetve – és éppen ez a sajátos, mindaddig páratlan benne –, ha akarom, ha nem, mindkettő egyszerre; egyedülálló ötvözet formájában.

Simor András kiválasztott magának egy közelmúltbeli történelmi

időszakot, a múlt század utolsó évtizedeitől a Tanácsköztársaság leverését követő fehérterror első hónapjáig terjedőt; elolvasott a közbeeső évekből megszámolhatatlanul sok könyvet, antológiát, újságot; beleás-ta magát a témába egy történelem-tudós alaposságával és kíváncsiságával; majd a költészet eszközeit igénybe véve elénk tette ezt a könyvet.

Az említett időszak eseményeit, történelmi pillanatait és a mindennapi magánemberi életlehetőségeket ismerhetjük meg belőle szokatlan formában, dokumentumokból kiindulva, de költői közvetítésben –, s így azok számára is mond újat vagy fogalmaz újszerűen, azokat is megajándékozta a felfedezés élményével, akik már meglehetősen sokat olvastak, sokat tudnak azokról az évekről, évtizedekről.

Az író fogalmazta meg példásan

rövid, mindössze huszonhárom nyomtatott soros utószavában: „*Ennek a könyvnek versei, kitalált dokumentumai tényekre épülnek, egyetlen olyan sor sincs benne, amelynek valóságalapja ne volna. Munkámhoz felhasználtam történelmi forrásokból, egykori lapokból való írásokat, illetve nevezetes személyek valóban elhangzott, vagy leírt szavait, hol saját szövegembe építve, hol önálló citátumként.*”. Az utóbbiakat felsorolja az író, majd így fejezi be rövid prózai utószavát: „*Leghálásabb azonban azoknak vagyok, akiket ez az utószó nem sorolhat fel név szerint, ám akik voltaképpen könyvem tényleges ihletői: a múlt század utolsó évtizedeitől 1920-ig közkatona-ként küzdő, a társadalmi igazságosságért harcoló magyar munkásoknak.*”

Miről is olvashatunk Simor András új verseskönyvében, illetve verses történelemkönyvében? Teljes felsorolásra természetesen nem vállalkozhatunk, de talán néhány példa is elég lesz – ízelítőnek. Rigmus egy pesti tanoncz-képezde falán, részlet egy nyomozói jelentésből, szegényházi ének, vers a malterhordónőről, valamint a háború ellen; egy Lenin-fiú verses monológja 1919 augusztusából, a vöröskatona tízparancsolata, siófoki névtelen sírverse – és a többi, és a többi; de nem vizsgálhatók külön-külön, hanem csak együtt, a kötet egységes, költőileg szerkesztett egészében. S ez az egységesség, a megtalált forma ugyancsak értékelendő erénye a kötetnek.

Nem hagyhatjuk említetlenül, hogy korabeli élclapokból átvett gúnyrajzok és karikatúrák illusztrálják a könyvet, nagyon sűrűn. Ritkán látható képek, manapság, s önmagukban is „beszédeselek”. Nem egysze-

rűen csak illusztrálják, hanem ki egészítik a szöveget.

Nem visszavonva az illusztrációk dicséretét – hiszen a költő maga válogatta őket egy-egy oldalra, mintegy vers helyett –, rögzítenünk kell, hogy az elsődleges érdem ebben a könyvben mégis a szövegé, a verseké, a költői teljesítményé. Úgy sikerül gondolati ívet húzni Simor Andrásnak a választott időszak és napjaink közé, hogy nem tesz semmiféle összehasonlítást, nem megy bele a „honnán indultunk, s hová értünk” gyakran félreinformáló hasonlítgatásba; mégis úgy idéz múltat, hogy elgondolkoztatásunk áttételén keresztül a jelent segít okosan megélni. Ami legjobban megfogott a kötet minden jellemzője közül: a költő hite, amely ugyan nem direkt formában kimondva, de jelen van minden sorában. Hite abban, hogy mindig lesznek, akik megtalálják a helyes utat a legnehezebb időszakokban is, és nem riadnak vissza a cselekvéstől. Tehát: hite az emberséget és a maga hitét minden körülmények között megőrző emberben.

Szimpatikus és fontos könyv Simor Andrásé. És szívesen biztatnám arra, hogy folytassa. Ne újabb történelemkönyvvel talán, hiszen azt megírta ezzel. De ennyi kutatás után ily roppant ismeretanyag birtokában, nyilvánvaló költői vénával, mégis újabb kötetekkel. A még talonban maradt ismeretanyag felhasználásával. Akár a hétköznapi, korabeli életről. Ilyen újszerűen. Még inkább az irodalmiról; kibontva azt a néhány sornyi közlés-epizódot, amelyet ebben a kötetben olvashatunk Adyról, s másokról.

MÁTYÁS ISTVÁN

**A SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG
ELNÖKE:**

Dr. Horváth István

**A SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG
TAGJAI:**

Csik Pál *Radácsi László*

Dr. Fancsik János *Dr. Szabó Károly*

Dr. Molnár Pál *Dr. Tamáskovics Nándor*

Németh János *Tóth Elemér*

A SZERKESZTŐSÉG TAGJAI:

Dr. Bacskó Piroska (cikk, tanulmány)

Kelemen Gábor (riport, szociográfia)

Kojnok Nándor (szépirodalom)

Dr. Praznovszky Mibály (hagyomány)

Czinke Ferenc (művészet)

Pál József szerkesztő (kritika)

Főszerkesztő: **BARANYI FERENC**

A Nógrád megyei Tanács VB művelődésügyi osztályának lapja.

Főszerkesztő: *Baranyi Ferenc*. Szerkesztőség: 3100 Salgótarján, Arany János út 21. Telefon: 14-386. Kiadja: a Nógrád megyei Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: *Bálint Tamás* igazgató. Terjeszti: a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőnél, a posta hírlapületeiben és a Központi Hírlap Irodánál (KHI, Budapest V., József nádor tér 1. sz. Postacím: 1900 Budapest). Közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-961 61 pénzforgalmi jelzőszámr. Egyes szám ára 12 Ft. előfizetési díj fél évre 36, egy évre 72 Ft. Megjelenik kéthavonta. *Kéziratokat és rajzokat nem örvünk meg és nem küldünk vissza.*

ISSN: 0555-1167

Index: 23-923

Készült a Nógrád megyei Nyomdaipari Vállalat salgótarjáni telephén, 1000 példányban 5,6 (A/5) iv terjedelemben. F. v.: *Kelemen Gábor* igazgató. 84-36269 N. S.

Ára: 12,- Ft

1955. évi évi költségvetéséről

PALÓCFÖLD
